

Tetradrachme van Aetna (ca. 465-455), Koninklijke Bibliotheek van België, Penningkabinet, Coll. L. de Hirsch, nr. 269.

Honderd schatten uit de Koninklijke Bibliotheek van België: een wandeling door de tentoonstelling

De 175ste verjaardag van België was voor de Koninklijke Bibliotheek een ideale gelegenheid om haar rijke erfgoed in de kijker te zetten. Naast prachtig verluchte handschriften, fraai versierde kaarten en prenten haalde ze unieke munten, incunabelen en zeldzame kranten uit de magazijnen. Samen met originele uitgaven van vermaarde traktaten, handgeschreven partituren en tal van andere hoogtepunten uit de geschiedenis van Wetenschap, Letteren en Kunst gaven ze een kleurrijk beeld van haar collecties. Dat alles was te zien op de tentoonstelling *Honderd schatten uit de Koninklijke Bibliotheek van België*¹.

Opzet

Honderd schatten selecteren uit de fabelachtige verzamelingen van de Koninklijke Bibliotheek was geen sinecure. Drie criteria (die echter zelden of nooit werden gecombineerd) hebben dat proces vergemakkelijkt. Om te beginnen werd gekozen voor 'mooie' stukken (hoe subjectief die notie natuurlijk ook mag wezen). Verder werd geopteerd voor zeldzame of 'unieke' objecten (met de *tetradrachme* van Aetna als opmerkelijkste voorbeeld). En tot slot werden 'belangrijke' wetenschappelijke werken geselecteerd (zoals een originele editie van Andreas Vesalius' *De humani corporis fabrica*).

De rode draad die al die parels aaneenreegt, is de geschiedenis van de bibliotheek zelf. Vertrekkend bij de oprichting van de 'oude' koninklijke bibliotheek (1559) werd weergegeven wanneer elk van de honderd schatten er onderdak heeft gevonden. Zo werd het *Missaal* van Matthias Corvinus, een renaissancemeesterwerk dat van bij de aanvang tot de vorstelijke verzameling behoorde, in het begin van de expositie getoond, terwijl *Nemesis*, een magistrale buriyngravure van Albrecht Dürer stammend uit dezelfde periode, helemaal aan het eind werd geplaatst omdat ze pas in 1990 werd verworven. Deze aanpak maakte dat de honderd schatten (zelfs voor kenners) op een verrassende manier getoond werden. Tegelijk toonde die chronologie hoe een levend organisme als de Koninklijke Bibliotheek zich tot op de dag van vandaag heeft ontwikkeld.

DIRK LEYDER is attaché aan de Koninklijke Bibliotheek van België - Afdeling Valorisatie en Promotie
dleyder@hotmail.com

SARA LAMMENS is attaché aan de Koninklijke Bibliotheek van België - Afdeling Valorisatie en Promotie
sara.lammens@kbr.be

Een opeenstapeling van schatten doorheen de tijd

Uiteraard werd tijdens de tentoonstelling niet de hele geschiedenis van de instelling verteld; dat zou gezien de huidige stand van het onderzoek trouwens onmogelijk zijn. Om de zaak verteerbaar te houden, werden slechts de meest markante momenten uit het bijna 450-jarige bestaan van de bibliotheek belicht. Rond die hoogtepunten werden dan telkens de schatten gegroepeerd die in de bewuste periode werden verworven, hetzij door aankoop, hetzij door schenking². In wat volgt maken we een denkbeeldige wandeling doorheen de tentoonstelling en houden we halt bij enkele van de meest gewaardeerde schatten.

De stichting van de 'oude' Koninklijke Bibliotheek door Filips II (1559)

Op 12 april 1559 besloot Filips II hier “*une belle librairie ou bibliotecque*” op te richten. Met dat doel voor ogen gaf hij Viglius van Aytta, een van zijn voornaamste medewerkers, de opdracht al de boeken en handschriften die hem toebehoorden maar verspreid waren over de verschillende vorstelijke residenties van de Nederlanden, op één plaats te verzamelen. Op relatief korte tijd slaagde Viglius erin de manuscripten, incunabelen en gedrukte werken uit Rijsel, Brugge, Gent, Mechelen, Antwerpen, Turnhout en Den Haag over te laten brengen naar het paleis van Brussel. Daar werden ze samengebracht met de aanwezige codices om de vorst en zijn opvolgers de mogelijkheid te bieden “*d’y prendre passetamps à lire esdicts livres*”³.

Zoals gezegd behoorde het *Missaal* van Matthias

Corvinus toen al tot de vorstelijke collectie (Handschriftenkabinet, ms. 9008). Dit handschrift, ook wel het *Missaal van Brussel* genoemd, werd in 1485 door de Hongaarse vorst in Firenze besteld. Attavante – een van de meest gevraagde miniaturisten van zijn tijd – werkte drie jaar lang aan de verluchting ervan. Hoewel deze meesterlijke codex helemaal niet bestemd was voor de Nederlanden, is hij er vrij snel terechtgekomen. Na de slag bij Mohács, waarin haar echtgenoot Lodewijk II om het leven kwam, verliet koningin Maria van Hongarije het land (1526)⁴. In haar bagage nam ze het prestigieuze handschrift mee. Toen zij door haar broer – keizer Karel V – werd aangesteld tot landvoogdes van de 17 Provinciën, belandde het magnifieke missaal in de verzamelingen van de Spaanse Habsburgers (1530).

Filips II vroeg Viglius van Aytta in 1559 ook zijn bibliotheek te verrijken met de boeken die daar volgens de geleerde Fries voor in aanmerking kwamen (“*l’augmenter de telz livres qu’il verra convenir*”). Hoewel de man opgeslorpt werd door zijn politieke bedrijvigheid – in die periode stond Viglius aan het hoofd van een van de belangrijkste bestuursorganen van het land – kon hij de koninklijke bibliotheek

Andreas Vesalius, *De humani corporis fabrica* (Bazel, Johannes Oporinus, 1543), Koninklijke Bibliotheek van België, Afdeling Kostbare Werken, VH 7.413 C.

aanzienlijk uitbreiden. Waar in 1568 (bij het opmaken van de allereerste inventaris) 652 werken werden geregistreerd, bleek de boekerij van de vorst in 1577 (bij Viglius' overlijden) 960 handschriften en 666 gedrukte werken te tellen.

Opening voor het publiek door Maria-Theresia (1772)

In 1772, onder het bewind van keizerin Maria-Theresia, werd de koninklijke bibliotheek opengesteld voor het publiek. Vooral de leden van de Société littéraire de Bruxelles – de voorloper van de Keizerlijke en Koninklijke Academie voor Wetenschappen en Schone Letteren – hadden daarop aangedrongen. De bedoelde geleerden waren er immers van overtuigd dat beschikken over een openbare bibliotheek een absolute voorwaarde was om de “*goût des Belles Lettres*” in onze contreien te stimuleren.

Met een officieel bericht in de *Gazette des Pays-Bas* werd de opening bekendgemaakt (1 oktober 1772). Het initiatief veroorzaakte dadelijk een opwelling van sympathie bij een bevoorrecht deel van de bevolking. Meerdere bestuursorganen, abdijen, kloosters, steden, verenigingen en particulieren schonken de ‘Koninklijke Bibliotheek der Nederlanden’, zoals de instelling toen werd genoemd, boeken, prenten en andere objecten. Tot de meest opzienbarende giften behoorden ongetwijfeld de enorme globes van Vincenzo Maria Coronelli (1650-1718). Coronelli's wereldbol, die door omstandigheden zonder sokkel moest worden tentoongesteld, is niet alleen indrukwekkend maar historisch ook belangrijk voor de gegevens die hij bevat over Amerika; deze gegevens haalde de geleerde franciscaan uit verslagen van eigentijdse ontdekkingsreizigers⁵.

Om onderzoek te verrichten in de ‘Koninklijke Bibliotheek der Nederlanden’ moesten belangstellenden zich naar het Schuttershof in de Isabellastraat begeven. Sinds 1755 bevond zich daar immers wat er na de brand van het paleis op de Coudenberg (1731) was overgebleven van de vorstelijke bibliotheek⁶. Aan de poort van het Schuttershof

werd een lezersreglement uitgehangen. Daarin stond dat de instelling elke dinsdag, donderdag en zaterdag toegankelijk was van 9.00 tot 12.00 uur en dat ze van 15 maart tot 15 oktober op diezelfde dagen ook van 15.00 tot 18.00 uur kon worden bezocht. Tevens werd uitgelegd dat lezers verplicht waren de bibliothecaris, *abbé Jean-Baptiste Chevalier*, aan te spreken als ze een boek wilden verkrijgen. Aangezien de 'Koninklijke Bibliotheek der Nederlanden' geen uitleenbibliotheek was, moesten alle werken ter plaatse worden geconsulteerd. In het reglement werd beklemtoond dat dit in stilte moest gebeuren.

Enkele jaren nadat de instelling was opengesteld voor het publiek, kon ze zich in één klap spectaculair verrijken. Zoals bekend werd de jezuïetenorde tijdens de zomer van 1773 onder druk van de voornaamste katholieke vorsten van Europa afgeschaft. Volgend op dat pauselijk besluit werden de bezittingen van de Compagnie door Maria-Theresia aangeslagen. Op voorstel van de Brusselse Academie besliste de keizerin dat alle manuscripten en één exemplaar van alle gedrukte werken uit de 'Belgische' jezuïetenhuizen ondergebracht moesten worden in de Koninklijke Bibliotheek (12 mei 1777). Op die manier kwamen 1.650 manuscripten en 25.000 tot 30.000 gedrukte werken in het bezit van de instelling.

Stichting van de 'Koninklijke Bibliotheek van België' (1837-1839)

Toen het koninkrijk België tot stand kwam en het eigen instellingen begon te creëren, drong de oprichting van een nationale bibliotheek zich snel op. Bij Koninklijk Besluit van 19 juni 1837

werd die gesticht. De 'Koninklijke Bibliotheek van België' moest de openbare bewaarplaats worden van alle gedrukte werken, prenten, kaarten en plattegronden die de Staat toebehoorden maar niet dienden voor de alledaagse werking van de overheidsinstellingen.

De eerste kern van het boekenbezit van de Koninklijke Bibliotheek bestond uit de beroemde verzameling 'Van Hulthem'. Deze verzameling, genoemd naar de Gentse bibliofiel die ze samenbracht, was enkele maanden eerder, op 13 maart 1837, door de Belgische Staat gekocht. Het was een ronduit encyclopedische collectie (wellicht een van de volledigste van haar tijd) die enkel dankzij Karel Van

Missale Romanum of Missaal van Matthias Corvinus (1485-1487), Koninklijke Bibliotheek van België, Handschriftenkabinet, Ms. 9008.

Johann Sebastian Bach, Luitsuite in sol klein BWV 995 (ca. 1727-1731), Koninklijke Bibliotheek van België, Afdeling Muziek, Mus. Ms. II 4085.

Hulthems veelzijdige belangstelling, persoonlijke fortuin en talrijke contacten tot stand was kunnen komen. Het overbrengen van de *Bibliotheca Hulthemiana* van Gent naar Brussel duurde bijna een half jaar (meer bepaald van 30 oktober 1838 tot 24 maart 1839). Ze telde dan ook niet minder dan 31.000 drukken en een duizendtal handschriften.

Tot de *Bibliotheca Hulthemiana* behoorde een exemplaar van de originele editie van Andreas Vesalius' *De humani corporis fabrica* (Afdeling Kostbare Werken, v. 7.413 c). Dit uitmuntend wetenschappelijk werk, daterend uit 1543, beschreef het menselijk lichaam voor het eerst op een correcte manier. In tegenstelling tot de publicaties van zijn tijdgenoten (die haast integraal voortgingen op de Grieks-Romeinse traditie) was Vesalius' werk gebaseerd op proefondervindelijk onderzoek. Bovendien telde het tal van prachtige, natuurgetrouwe illustraties die de anatomische beschrijvingenanschouwelijk moesten maken (de spiermannen zijn daarvan wellicht de beroemdste). De combinatie van tekst en beeldmateriaal was niet alleen vernieuwend maar deed *De humani corporis fabrica* ook torenhoog uitsteken boven soortgelijke publicaties uit de Renaissance.

De tweede kernverzameling van de Koninklijke Bibliotheek, *Ville de Bruxelles* genoemd, werd begin 1843 verwor-

ven. Kort gezegd bevatte deze collectie het gros van de gedrukte werken uit de 'oude' Koninklijke Bibliotheek. Om dat te begrijpen, moeten we weer even teruggaan in de tijd. Nadat de Franse revolutionairen in 1794 zowat alle kostbare handschriften en incunabelen uit de 'oude' Koninklijke Bibliotheek hadden weggehaald, stelden ze de resterende (gedrukte) werken ter beschikking van het publiek. Vanaf 1797 gebruikten ze de bedoelde boeken bijvoorbeeld als (openbare) bibliotheek van de *École centrale du Département de la Dyle*, de 'secundaire' school die in het voormalige paleis van Karel van Lotharingen werd ondergebracht. Na de opheffing van de *École centrale*, in 1802, werd de verzameling overgedragen aan de stad Brussel. Die verkocht ze veertig jaar later (samen met een heel pak 19de-eeuwse aanwinsten) aan de Belgische Staat. In 1843 besloot de regering de 47.464 boekdelen toe te voegen aan de verzamelingen van haar (nieuwe) Koninklijke Bibliotheek.

Ging de instelling dan van start zonder handschriften? Helemaal niet. Tijdens de Franse periode hadden verscheidene bibliothecarissen immers manuscripten verzameld afkomstig uit de kloosters die in 1796 door de revolutionairen waren opgeheven. Het was hen steeds gelukt deze codices in een soort 'reserve' gescheiden te houden van de openbare bibliotheek. Toen in 1815, na de slag bij Waterloo, ongeveer 1.500 handschriften uit Frankrijk konden worden teruggehaald, werden die formeel samengevoegd met de bibliotheek van de stad Brussel maar materieel opnieuw apart gehouden. Al die manuscripten vormden in 1831 samen de 'nieuwe' *Bibliotheek van Bourgondië*. Ondanks dat er bij de officiële oprichting van de instelling geen gewag werd gemaakt van manuscripten (cf. supra), werd op 30 juni 1838 toch besloten de 'nieuwe' *Bibliotheek van Bourgondië* toe te voegen aan de Koninklijke Bibliotheek.

Minder dan een jaar later ging de instelling open voor het publiek (21 mei 1839). De leeszaal van de gedrukte werken bevatte welgeteld twaalf plaatsen. Tijdens de winter was ze open van 10.00 tot 15.00 uur en tijdens de zomer van 11.00 tot 16.00 uur. Het personeelsbestand was niet groter dan tien man, de hoofdconservator – baron Frédéric Auguste de Reiffenberg – inbegrepen.

Het einde van de gouden tijd (1914)

Bij haar oprichting werd de Koninklijke Bibliotheek ondergebracht op de eerste verdieping van de rechtervleugel van het Nijverheidspaleis. De 'nieuwe' *Bibliotheek van Bourgondië*, de penningverzameling van de Staat (die in 1838 ook aan de Koninklijke Bibliotheek was toegevoegd) en de gedrukte werken van de Brusselse stadsbibliotheek werden in 1844-1846 van het nabijgelegen Hof van Brussel overgebracht naar het Nijverheidspaleis. Gedurende de decenia die daarop volgden, palmde de Koninklijke Bibliotheek dat paleis stapsgewijs in. Toen de Nijverheidsschool het gebouw in 1885 verliet, werd die ontwikkeling afgerond.

Op dat ogenblik was de oorspronkelijke indeling van de Koninklijke Bibliotheek drastisch veranderd. Terwijl aanvankelijk slechts twee afdelingen waren voorzien (de afdeling Gedrukte Werken waartoe ook de kaarten en plattegronden, de prenten en de penningen behoorden enerzijds en de afdeling Handschriften anderzijds), werd dat aantal in 1875-1878 uitgebreid tot vijf: 1° de gedrukte werken, 2° de handschriften en autografen, 3° de prenten (met de kaarten en de plattegronden), 4° de penningen, munten en zegels, 5° de administratie (het secretariaat, het aanwinstenbureau en het wettelijk depot). In 1882 werd nog een zesde afdeling in het leven geroepen: de Tijdschriften. De leeszaal van deze afdeling was niet alleen open van 10.00 tot 15.00 uur – zoals de rest van de Bibliotheek – maar ook van 19.00 tot 22.30 uur. Boeken die overdag waren aangevraagd in de leeszaal van de gedrukte werken konden er 's avonds eveneens geraadpleegd worden.

Tijdens de tweede helft van de 19de eeuw, toen België zich ontwikkelde tot een van de grootste economische machten ter wereld, beleefde de Koninklijke Bibliotheek gouden tijden. De boekenmassa, die in 1850 iets groter was dan 200.000 volumes, groeide bijvoorbeeld aan tot 505.836 boekdelen (in 1909). Tot de voornaamste verzamelingen die in die periode werden verworven, behoorde de fameuze bibliotheek van François-Joseph Fétis, de eerste directeur van het Brusselse conservatorium (1872). Via deze weg kwam onder meer een autografisch handschrift van Johann Sebastian Bach in de collecties van de instelling terecht. Het bedoelde manuscript – vijf bladen papier van 35 x 22 cm – bevat de muziek van een *Luitsuite in sol klein* (BWV 995) bestaande uit zes bewegingen (1727/1731, Afdeling Muziek, Mus. Ms. II 4085). Dankzij schenkingen, legaten en aankopen werd tijdens de tweede helft van de 19de eeuw ook het Penningkabinet fors uitgebreid. De *tetradrachme van Aetna* – tot op heden de kostbaarste munt ter wereld – werd toen bijvoorbeeld met open armen ontvangen (Penningkabinet, collectie Lucien de Hirsch, nr. 269). Deze buitengewoon zuivere zilveren munt van 17,23 gram is een unieke getuige van een uitzonderlijke uitgifte die rond 460 vóór Christus op de hellingen van de Etna werd geslagen (alle afbeeldingen op het stuk verwijzen trouwens naar de vulkaan en zijn omgeving). Als monetair document werpt de *tetradrachme van Aetna* licht op een belangrijke episode uit de geschiedenis van Sicilië. Als

kunstobject ontleent hij zijn waarde aan zijn bijzonder fijne gravure en aan het feit dat hij ongelooflijk goed bewaard is.

Aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog bedroeg het gemiddelde aantal lezers overdag 149 en 's avonds 39. In de tijdschriftenzaal werden toen dagelijks gemiddeld 75 lezers geteld en in de werkzaal voor geleerden, die in 1910 was opengesteld, 8. Pas vanaf 1913 kregen die lezers overigens toegang tot de catalogi. Tot dan toe zorgden personeelsleden voor alle opzoekingen, zowel in de systematische als in de auteurscatalogus.

Vincenzo Maria Coronelli, Wereldbol (1688), Koninklijke Bibliotheek van België, Afdeling Kaarten en Plannen.

Inhuldiging van het nieuwe gebouw (1969)

Het plotse overlijden van koning Albert I, begin 1934, zette zijn opvolger ertoe aan de Belgische regering te verzoeken een nationale bibliotheek te bouwen om de herinnering aan de vorst – die zijn hele leven lang belangstelling had getoond voor de Letteren – levendig te houden. Ondanks de moeilijke tijden die het land toen beleefde, werd positief op dat verzoek gereageerd. In maart 1935 stelde de regering een 'Bibliotheek Albert I-fonds' samen uit prominente wetenschappers, politici en industriëlen om het project in goede banen te leiden. Het personeel en de lezers

van de Koninklijke Bibliotheek zagen het allemaal graag gebeuren. Het vroegere Nijverheidspaleis bevond zich in 1935 immers in een erbarmelijke staat.

Gedurende enkele jaren werd ook aan de Kruidtuin gedacht als nieuwe locatie voor de Koninklijke Bibliotheek maar op 20 oktober 1939 werd formeel beslist dat ze op de Kunstberg zou worden gebouwd. Vanzelfsprekend konden de werken niet worden aangevat tijdens de Tweede Wereldoorlog. Minder evident was dat ook nadien nog lang moest worden gewacht voordat de bouwvakkers van start konden gaan. De eerste steen van de nieuwe bibliotheek werd immers pas op 16 februari 1954 gelegd, twintig jaar na het overlijden van Albert I. Vervolgens duurde het nog vijftien jaar eer het gebouw, met zijn uitzonderlijk complexe structuur, officieel kon worden ingehuldigd.

Een van de opmerkelijkste schatten die de instelling in deze periode verwierf, was *De verzoeking van de Heilige*

Félicien Rops, *La tentation de Saint Antoine* (1878), Koninklijke Bibliotheek van België, Prentenkabinet, S V 86.652.

Antonius, het provocerende schilderij dat Félicien Rops in 1878 vervaardigde (Prentenkabinet, S.V 86652). In een barokke compositie die aan Rubens herinnert, stak Rops de draak met de strijd van de katholieke Kerk voor onthouding en ridiculiseerde hij de strenge seksuele moraal van de bourgeoisie. Heiligschennend verving de kunstenaar de uitgemergelde figuur van Christus bijvoorbeeld door een wulpse naakte vrouw, terwijl het traditionele opschrift I.N.R.I. plaats moest maken voor een duidelijke verwijzing naar Eros. Aan de voet van het kruis liet Rops de Heilige Antonius opschrieken uit zijn meditatie.

Gisteren, vandaag en morgen

De vele grondwetswijzigingen van het laatste kwart van de 20ste eeuw en de herverdeling van de bevoegdheden die daar telkens mee gepaard gingen, hebben de ontwikkeling van

Christiaan Sgrooten, *Atlas*, Koninklijke Bibliotheek van België, Afdeling Kaarten en Plannen, Ms.21.596 CP.

de Koninklijke Bibliotheek sterk beïnvloed. Ook het beperken van de openbare middelen voor weinig 'rendabele' sectoren als wetenschap en cultuur heeft een enorme impact gehad op de evolutie van de instelling. Toch is de Koninklijke Bibliotheek, ondanks alle moeilijkheden, gebleven wat ze altijd is geweest: een bevoorrecht oord van onderzoek, vorming en vervolmaking. Ze beschikt over voldoende troeven om dit nieuwe hoofdstuk van haar geschiedenis te schrijven en om als gerenommeerde federale wetenschappelijke instelling zowel op nationaal als op internationaal niveau een belangrijke rol te vervullen.

Gezien het grote succes van de tentoonstelling en vanuit het idee dat de bibliotheek veel meer dan honderd schatten bewaart, wordt de expositie verlengd. Nog tot september 2006 doet de prachtige laat-gotische Nassaukapel dienst als schatkamer en worden er 'mooie', 'unieke' of 'waardvolle' documenten getoond. Daarnaast zullen recente schenkingen of aankopen in de kijker worden gezet, zullen nieuwe onbekende en onbeminde 'schatten' worden bovengehaald en zal gestart worden met een educatief project rond de tentoonstelling. De Koninklijke Bibliotheek wil op die manier tonen dat zij een levend organisme is dat zich ook vandaag en morgen verder ontwikkelt. Net zoals in de voorbije decennia zal zij zich daarbij presenteren als een dialoogruimte voor mensen van alle horizons en vakgebieden.

Bibliografie

- Koninklijke Bibliotheek, *Liber memorialis, 1559-1969*. - Brussel, 1969.
- Koninklijke Bibliotheek van België, *Honderdste verjaardag van de opening voor het publiek, 21 mei 1839*. - Brussel, 1939.
- *La Bibliothèque royale de Belgique 1934-1994*. - Brussel, 1994.
- De Smedt, R., *La Bibliothèque royale de Belgique: fin de parcours ou croisée des Chemins?*, in: *La revue générale*, 12 (2004); pp. 15-22.
- Lambert, J., *La Bibliothèque royale de 1559 et son conservateur Viglius van Aytta*, in: *Archives, Bibliothèques et musées de Belgique*, 30 (1959); pp. 236-256.
- Op de Beeck, B., *De verzameling gedrukte werken van Karel Van Hulthem en de Koninklijke Bibliotheek van België*, in: *E Codicibus Impressisque: opstellen over het boek in de Lage Landen voor Elly Cockx-Indestege*, dl. 3: *Band, papier, verzamelaars en verzamelingen*. - Leuven, 2004. - pp. 493-544.

- Id., *Boeken uit de verzamelingen van de Engelse jezuïetencolleges te Brugge, bewaard in de verzameling Ville de Bruxelles*, in: P. Delsaert & K. De Vlieghe-De Wilde (eds.), *Boekgeschiedenis in Vlaanderen: nieuwe instrumenten en benaderingen*. - Brussel, 2004. - P. 79-89.
- Remy, F., *L'abbé Chevalier, le dernier bibliothécaire de la Bibliothèque royale d'Ancien Régime, 1772-1794*, in: *Archives et bibliothèques de Belgique*, 36 (1965); pp. 196-209.
- Vanderpijpen, W., *Koninklijke Bibliotheek (1559-1794)*, in; E. Aerts e.a., *De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden (1482-1795)*, dl. 2. - Brussel, 1994. - P. 921-930.

Noten

1. De tentoonstelling liep van 22 april tot 30 juli 2005 in de Koninklijke Bibliotheek van België.
2. De enige uitzondering op deze regel vormen de handschriften. Omwille van hun optimale bewaring werden alle geselecteerde manuscripten – in welke periode ze ook werden verworven – getoond in de Nassaukapel, de zaal die werd uitgekozen voor de start van het parcours.
3. Hoewel pas van dan af gesproken kan worden van een Koninklijke Bibliotheek laten mediëvisten de geschiedenis van de instelling graag opklommen tot de hertogen van Bourgondië. Dat komt doordat een deel van hun befaamde Librije de kern vormt van de bibliotheek die Viglius van Aytta samenstelde.
4. In die tijd werden de koningen van Hongarije verkozen.
5. De hemelbol wordt momenteel gerestaureerd (met financiële steun van de Koning Boudewijnstichting) en kon bijgevolg niet tentoongesteld worden.
6. Al bij al heeft de vorstelijke bibliotheek niet bijzonder te lijden gehad onder de brand.

SAMENVATTING

Naar aanleiding van de viering van het 175-jarig bestaan van ons land, haalt de Koninklijke Bibliotheek van België honderd schatten uit de kast. De klei-noden die ze voor deze tentoonstelling uitkoos – de muntschat van Liberchies, de *Chroniques de Hainaut*, de stedenatlas van Jacob van Deventer, Vesalius' anatomisch meesterwerk en producties van Fernand Khnopff, James Ensor en Frans Mase-reel – zijn niet alleen mooi om naar te kijken. Ze vormen een selectie uit de verzamelingen die de instelling door de eeuwen heen heeft opgebouwd en zijn aangrijpingspunten om haar bewogen geschiedenis in de kijker te zetten.

ABSTRACT

On the occasion of the 175th anniversary of Belgium, the Royal Library of Belgium brought together one hundred treasures from its collection into an exhibition. They include: the coin treasure of Liberchies, the *Chroniques de Hainaut*, the town atlas by Jacob van Deventer, the anatomical masterpiece by Vesalius, and works of art by Fernand Khnopff, James Ensor, Frans Masereel... Those valuables are not only agreeable to look at, they also form an exquisite selection of the collections the institution built out throughout centuries, and constitute an ideal starting point for illustrating its eventful history.

Van de makers van BIBIS®

"U gaat verder in uw dienstverlening? ... wij ook!"

Het Virtual Knowledge System voorziet in de persoonlijke informatiebehoefte van al uw medewerkers. Alle informatiebronnen worden in één portaal (verity) via uw Intranet toegankelijk. Het beschikken over de juiste informatie en het kunnen delen van kennis is nog nooit zo eenvoudig geweest.

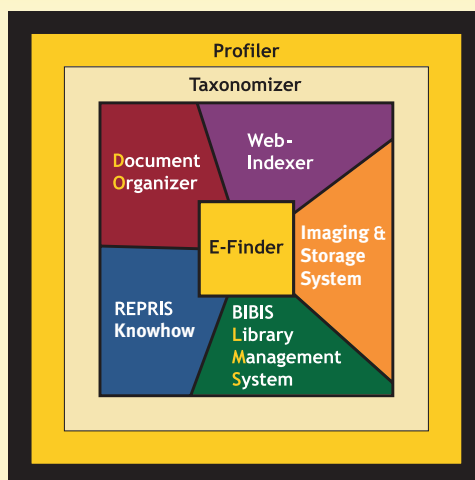

■ integraal zoeken in zowel interne als externe bronnen, zowel op metadata als full-text

■ navigeren en email-attending op basis van profielen

■ toepassingen: beeldbank, kennisbank en kenniskaarten, projectregistratie, postarchief en routing, archief, etc.

■ open standaarden voor import en export van data

■ spider en up-to-date houden van uw Internet- & Intranetsites

■ digitaliseren, indexeren en duurzaam opslaan van papieren en elektronische documenten

■ (digitale) bibliotheek gebaseerd op 100% webtechnologie. Ook op basis van ASP-hosting

■ alle toepassingen zijn flexibel van opbouw

Voor info bel +31.475.371240 of kijk op www.squareIS.com

Square
INFORMATION SYSTEMS